

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשס"ט, 2009
מספר השאלון: 221,022106

היסטוריה

(לימודי חובה – חלק ב')

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעהיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים. עליך לענות על שאלות מהפרק הראשון ומהפרק השני, ועל שאלות מהפרק השלישי אך מהפרק הרביעי.
פרק ראשון	—	(25x1)	—	25 נקודות
פרק שני	—	(20x2)	—	40 נקודות
פרק שלישי <u>אך</u> פרק רביעי	—	(10x1 + 25x1)	—	<u>35 נקודות</u>
סה"כ	—		—	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראה מיוחדת: על שאלות שיש בהן קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – בין שתי מלחמות העולם (25 נקודות)

בפרק זה ארבעה נושאים, ובכל נושא שתי שאלות.
ענה על אחת מהשאלות 1-8.

ברית המועצות

1. א. הסבר את הקשיים של רוסיה בתקופת לנין בתחום מדיניות הפנים.
(13 נקודות)
- ב. הסבר את מטרת השלטון הקומוניסטי בהקמת ה"יבסקציה", והצג שתיים מפעולותיה לקידום מטרה זו. (12 נקודות)
2. א. מה היו המטרות של תכניות החומש? הצג שתי פעולות שנקט סטלין בתחום הכלכלה כדי להגשים מטרות אלה. (15 נקודות)
- ב. הצג שלוש דוגמאות להחרפת המדיניות של השלטון הסובייטי כלפי היהודים בשנות ה-30. (10 נקודות)

פולין

3. א. הצג שני קשיים של פולין בין שתי מלחמות העולם: אחד בתחום הביטחון ואחד בתחום הפוליטי, והסבר כיצד ניסתה פולין להתמודד עם אחד הקשיים שהצגת. (13 נקודות)
- ב. הסבר את המטרות של תנועת "הבונד" בפולין, והצג שני צעדים שנקטה לקידום מטרות אלה. (12 נקודות)
4. א. הסבר שלושה קשיים שהיו לפולין בתחום הכלכלה בין שתי מלחמות העולם, והצג שני צעדים שבאמצעותם ניסתה פולין להתמודד עם קשיים אלה. (13 נקודות)
- ב. הבא שתי דוגמאות להחרפה ביחס של השלטון ו/או החברה בפולין כלפי המיעוט היהודי בשנים 1935-1939, והצג תגובה אחת של היהודים להחרפה במצבם. (12 נקודות)

ארצות-הברית

5. א. תאר את ההשפעות של המשבר הכלכלי הגדול בארצות-הברית בשנים מהתחומים:
כלכלי, חברתי, פוליטי. (13 נקודות)
- ב. הצג את השינויים שחלו בחיי היהודים בארצות-הברית בתחום החינוך והתרבות בין שתי מלחמות העולם, והסבר את הגורמים לשינויים אלה. (12 נקודות)
6. א. הצג את העקרונות של המדיניות הכלכלית החדשה ("הניו דיל") של רוזוולט, והסבר טיעון אחד נגד מדיניות זו. (15 נקודות)
- ב. הצג את השינוי שחל בעמדת התנועה הרפורמית כלפי התנועה הציונית בשנות ה-30 (מצע קולומבוס), והסבר מה גרם לשינוי זה. (10 נקודות)

צרפת

7. א. הצג שני קשיים של צרפת בין שתי מלחמות העולם בתחום החברתי-הפוליטי, והסבר כיצד ניסתה צרפת להתמודד עם אחד הקשיים שהצגת. (15 נקודות)
- ב. הצג את המאפיינים של היהודים הוותיקים בצרפת בשנים מהתחומים: כלכלה, יחס אל השלטון, חינוך. (10 נקודות)
8. א. הסבר את העמדה של הממשל בצרפת בנושא ההגירה אליה בשנות ה-20. מהו השינוי שחל בעמדה זו בשנות ה-30, ומה הן הסיבות לשינוי זה? (13 נקודות)
- ב. הצג את התגובות של היהודים ("הוותיקים" ו"הזרים") על התגברות האנטישמיות בצרפת בשנות ה-30, והסבר את המניע לכל אחת מהתגובות. (12 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

פרק שני – גרמניה בימי הרייך השלישי,

מלחמת העולם השנייה והשואה (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות, לפי אחת מהאפשרויות האלה:

ענה על שתיים מהשאלות 9-11.

או

ענה על אחת מהשאלות 9-11, ועל אחת מהשאלות 12-13.

(לכל שאלה – 20 נקודות)

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

9. מדיניות הפיוס

- א. מהי מדיניות הפיוס? הסבר מדוע נקטו בריטניה וצרפת מדיניות זו. (10 נקודות)
- ב. מה הוחלט בהסכם מינכן (1938)? הסבר כיצד מדיניות הפיוס באה לידי ביטוי בהסכם זה. (10 נקודות)

10. "הסדר החדש", ועידת ואנזה

- א. הסבר במה מבטא הקטע שלפניך את אחד מעקרונות "הסדר החדש", ומה אפשר ללמוד מהקטע על הדרכים שבהם רצו הנאצים לקדם את מימושו בפולין. (10 נקודות)

"בהמשך הדברים אמר הפיהרר שהפולנים, בניגוד לפועלים הגרמנים שלנו, נולדו במיוחד לשם ביצוע עבודות קשות; לפועלים הגרמנים שלנו אנו מצווים לתת את כל האפשרויות לעלייה בדרגה, אך דבר זה כלל אינו בא בחשבון בנוגע לפולנים. יש אפילו צורך שרמת החיים בפולין תהיה נמוכה, ואין להעלות אותה. שטח הגנרל גוברנמן צריך להיות מחנה עבודה פולני גדול. לעולם אין לאפשר לפולנים להתפתח ולרכוש השכלה גבוהה, כדי למנוע צמיחת אינטליגנציה פולנית חדשה".

(מעובד על פי דברים ששמע בורמאן מהיטלר ב-2 באוקטובר 1940, רשימה שהוגשה לבית המשפט בנירנברג)

- ב. הצג את הנושאים שהועלו בוועידת ואנזה (ינואר 1942). במה נושאים אלה מבטאים את רעיון "הסדר החדש"? (10 נקודות)

11. הוויכוח בין חברי תנועת הנוער בגטו בזמן ביצוע "הפתרון הסופי"

לפניך קטע מוויכוח שהתנהל בין חברי תנועת "דרור" בגטו ביאליסטוק (27.2.1943). קרא את הקטע, וענה על השאלה שאחריך.

דובר א': "זוהי אספה היסטורית, אפילו טרגית. קומץ האנשים כאן הם מאחרוני הנוער החלוצי שבפולין, סביבנו - רק מתים. עלינו להחליט היום מה המעשה אשר נעשה מחר. אנו יכולים לעשות אחד משני דברים: להחליט כי עם שילוחו של היהודי הראשון מביאליסטוק הרינו פותחים בפעולת התנגדות, אסור לאיש מאתנו להסתתר. כולם מתגייסים לפעולה. נוכל להבטיח שאיש מן הגרמנים לא יצא חי מהגטו. אין זה מן הנמנע שלאחר ביצוע הפעולה הזאת, מעטים יישארו בחיים. אנחנו יכולים גם להחליט לצאת אל היער".

דובר ב': "אותם צעירים הפונים ליער, סופם יהיה מות קבצנים. נשאר לנו דבר אחד: ארגון פעולת התנגדות קולקטיבית בגטו בכל מחיר; כך נסיף פרק של כבוד להיסטוריה של ביאליסטוק היהודית ושל התנועה שלנו".

דובר ג': "מובן שביער האפשרויות לנקמה רבות יותר; ללכת אל היער משמע לפתוח בפרטיזניות אקטיבית, ולשם כך יש צורך בנשק מתאים. אם עוד נותר לנו זמן, צריך למצוא 'כלים' וללכת ליער".

(מעובד על פי מי טנבוים-תמרוף, **דפים מן הדליקה**, הוצאת יד ושם, עמ' 77-79)

על פי הקטע, על מה היה הוויכוח?

הסבר את הנימוקים שהעלו הדוברים כדי לבסס כל אחת מהעמדות בוויכוח. (20 נקודות)

12. שים לב: מותר לענות רק על אחת מהשאלות 12-13.

12. מערב אירופה, מרכז ודרומה בזמן הכיבוש הנאצי

- בחר באחת מהמדינות: הולנד, בלגיה, דנמרק, צרפת, רומניה, בולגריה, יוון, איטליה, הונגריה.
- א. תאר את הביצוע של מדיניות הנאצים נגד היהודים במדינה שבחרת, והצג דרך התמודדות אחת של היהודים עם מדיניות זו. (10 נקודות)
 - ב. מה היה היחס של האוכלוסייה המקומית במדינה שבחרת אל היהודים שחיו בה, בזמן הכיבוש הנאצי? הסבר את הגורמים ליחס זה. (10 נקודות)

13. יהודי צפון אפריקה במלחמת העולם השנייה

- א. הצג את המדיניות שנקט משטר וישי או השלטון הפשיסטי האיטלקי כלפי היהודים בשנים 1940-1942, באחת מהמדינות: מרוקו, אלג'יריה, לוב. (12 נקודות)
- ב. הצג את הפעולות שנקטו היהודים בתגובה למדיניות השלטון נגדם במדינה שעליה כתבת בסעיף א. (8 נקודות)

עלין לענות על שאלות באחת משתי האפשרויות:
אפשרות א' – פרק שלישי (בעמודים 6-7) אן אפשרות ב' – פרק רביעי (בעמודים 8-9).

פרק שלישי – אפשרות א' (35 נקודות)

ענה על שתי שאלות:

על אחת מהשאלות בנושא ההרחבה על השנים 1945-1950 (שאלות 14-16), ועל אחת מהשאלות ביחידת הגישור על המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70 (שאלות 17-19).

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

נושא הרחבה: נושאים נבחרים מתולדות ישראל והעמים – 1945-1950

ענה על אחת מהשאלות 14-16 (25 נקודות).

14. "המלחמה הקרה"

א. קרא את הקטע שלפניך מנאום של הנשיא טרומן, וענה על השאלה שאחריו.
"אני מאמין שמדיניות ארצות-הברית חייבת לתמוך בעמים חופשיים, המתנגדים לכל ניסיון לשעבדם באמצעות מיעוטים מזוינים או באמצעות לחצים חיצוניים. אני מאמין שאנו חייבים לסייע לעמים חופשיים, הרוצים לעצב את עתידם כמו יריהם. העמים החופשיים של העולם מבקשים את תמיכתנו בשמירת חירותם. אם נתרשל במנהיגותנו, אנו עלולים לסכן את שלום העולם, ובנודאי שנסכן את שלומה של אומתנו."
(מעובד על פי נאום של טרומן בפני הקונגרס האמריקני, 12 במרץ 1945)

על פי הקטע, הסבר את התפקיד שארצות-הברית נטלה על עצמה, ואת מניעיה.
(11 נקודות)

ב. הצג את השלבים העיקריים במשבר ברלין, והסבר במה המעורבות של ארצות-הברית במשבר זה משקפת את דוקטרינת טרומן.
(14 נקודות)

15. החלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947

א. הצג את ההחלטה שהתקבלה באו"ם בשאלת ארץ-ישראל בכ"ט בנובמבר 1947.
הסבר קושי אחד הנובע מתוכן ההחלטה מנקודת המבט של היישוב היהודי הציוני.
(15 נקודות)

ב. הסבר מדוע למרות היריבות בין שתי המעצמות, תמכו ארצות-הברית וברית-המועצות בהחלטת האו"ם. בתשובתך הבא שתי סיבות לכל אחת מהמעצמות.
(10 נקודות)

16. ההכרזה על הקמת המדינה ופירוק המחנות

א. הסבר את השיקולים של בן-גוריון להכריז על הקמת מדינת ישראל ב-14 במאי 1948, ואת השיקולים של אלה שרצו לדחות את מועד ההכרזה.
(15 נקודות)

ב. מדוע החליט בן-גוריון לפרק את מטה הפלמ"ח ואת ארגוני המחנות, ומה היו הקשיים בביצוע החלטה זו?
(10 נקודות)

/המשך בעמוד 7/

יחידת גישור: המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70

ענה בקצרה על אחת מהשאלות 17-19 (10 נקודות).

17. הצג שתי השפעות של מלחמת סיני (אוקטובר 1956) על מדינת ישראל.

18. הצג שלושה קשיים של מדינת ישראל בקליטת העולים בשנות ה-50.

19. הצג שתי השפעות של מלחמת יום הכיפורים על החברה בישראל.

/המשך בעמוד 8/

פרק רביעי – אפשרות ב' (35 נקודות)

ענה על שתי שאלות:

על אחת מהשאלות בנושא ההרחבה על המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70 (שאלות 20-22),

ועל אחת מהשאלות ביחידת המבוא על השנים 1945-1950 (שאלות 23-25).

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

נושא הרחבה: המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70

ענה על אחת מהשאלות 20-22 (25 נקודות).

20. מדיניות הביטחון של מדינת ישראל בשנות ה-50

- א. הסבר את המניעים לתופעת ההסתננות לתחומי מדינת ישראל. כיצד ניסתה מדינת ישראל להתמודד עם תופעה זו? (15 נקודות)
- ב. הסבר מדוע החליטה ממשלת ישראל להצטרף לבריטניה וצרפת במלחמה נגד מצרים (אוקטובר 1956). (10 נקודות)

21. עלייה וקליטה בעשור הראשון והשני

- א. הצג שני דפוסי ארגון של העלייה למדינת ישראל מארצות האסלאם בעשור הראשון והשני למדינת ישראל. (12 נקודות)
- ב. הצג את הגורמים לאירועי ואדי סאליב (יולי 1959), והסבר את השפעת אירועים אלה על החברה בישראל. (13 נקודות)

22. מלחמת יום הכיפורים

- א. קרא את הקטע שלפניך מדברי נשיא מצרים אנואר סאדאת, וענה על השאלה שאחריו. "התבוסה ביוני 1967 יצרה ספק אם מצרים תצא עוד למלחמה. אחריותנו עומדת למבחן. איננו מוכן לקבל פתרונות של כניעה או להיכנע, לא אשב לשולחן המשא ומתן עם ישראל כשאני במצב מושפל, מכיוון שפירוש הדבר כניעה. אנו חייבים להוכיח לבני עמנו, לאויבינו ולידידינו כי אנו מסוגלים להקריב, לעמוד ולהילחם ולשנות את המצב באמצעים העומדים לרשותנו". (מעובד על פי אי' ברז'וסף, **הצופה שנרדם**, זמורה ביתן, 2001, עמ' 123)
- הסבר על פי הקטע, מה הניע את סאדאת לצאת למלחמה נגד ישראל באוקטובר 1973. (12 נקודות)
- ב. הסבר את הסיבות לשאננות ישראל, שהקלה על הסורים והמצרים לבצע התקפת פתע ב-6 באוקטובר 1973. (13 נקודות)

יחידת מבוא: נושאים נבחרים מתולדות ישראל והעמים – 1945-1950

ענה בקצרה על אחת מהשאלות 23-25 (10 נקודות).

23. הצג שני גילויים של "המלחמה הקרה".

24. הצג שני קשיים של היישוב היהודי בשלב הראשון של מלחמת העצמאות.

25. הצג שתי בעיות שלא נפתרו לאחר החתימה על הסכמי שביתת הנשק בין מדינת ישראל

ובין מדינות ערב.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך